

Välkommen till Entreprenörskapande!

Skolmaterialet Entreprenörskapande består av två lektioner som kan genomföras fristående från varandra. Genom personliga berättelser får eleverna utforska hur några entreprenörer upplevde industrialiseringen i Sverige på nära håll och hur det är att verka som entreprenör idag. Eleverna får lära sig om företagandets betydelse och hur det gick till när det moderna Sverige tog form.

Den här lärarhandledningen beskriver lektionen *Entreprenörskapande – Mer än en idé*, som handlar om entreprenörer idag. Om du vill läsa mer om lektionen *Entreprenörskapande – Vägen till industrialisering* kan du gå in på: <https://ekonomiskamuseet.se/industrialisering/>

Ekonomiska museet

ekonomifakta

Lärarhandledning

Hur använder jag det pedagogiska skolmaterialet *Entreprenörskapande – Mer än en idé?*

Gymnasiet åk 1–3

Entreprenörskapande – Mer än en idé är ett kostnadsfritt lektionsmaterial om företagens samhällsnytta och samhällsansvar. Med hjälp av intervjuer med entreprenörer som är verksamma idag får eleverna själva reflektera kring vilken roll de tycker att företagen skall spela i samhällets utveckling.

Här hittar du som lärare information om lektionens syfte, lektionsupplägg och koppling till skolans kurs- och ämnesplaner.

Lektionsmaterialet är framtaget av Ekonomiska museet i samarbete med Ekonomifakta och med stöd från Hakon Swenson Stiftelsen.

Innehållsförteckning

1. Syfte med lektionen	4
2. Vad består lektionsmaterialet av?	5
3. Koppling till skolans ämnesplaner	6
4. Hur går lektionen till?	8
Innan lektionen börjar	8
Del ett – Introduktion	8
Del två – Se på film och diskutera	9
Del tre – Avslutande diskussion	9
Exit ticket	12
5. Fördjupning för lärare	13
6. Ordlista	15

1. Syfte med lektionen

Syftet med lektionen är att ge eleverna kunskap om företagens roll i det samhällsekonomiska kretsloppet och om företagens samhällsnytta. Under lektionen får eleverna också själva reflektera över entreprenörers samhällsansvar, bland annat med hänvisning till frågor om miljö och klimat.

Vad behövs?

- Möjlighet att visa film på storbildsskärm
- Tillgång till internet
- Papper och penna

2. Vad består lektionsmaterialet av?

En digital lektionssida med följande innehåll:

- Tre korta filmer med tre olika entreprenörer
- Diskussionsfrågor kopplade till filmerna
- En ordlista
- En ”exit ticket” som eleverna svarar på i slutet av lektionen

Länk till lektionssidan: <https://ekonomiskamuseet.se/lektion-mer-an-en-ide/>

3. Koppling till skolans ämnesplaner

Ämnesplaner GY25

Företagsekonomi nivå 1:

- Företagens roll och villkor i samhället i fråga om samhällsnytta och samhällsansvar, däribland företagens roll och ansvar i arbetet för hållbar utveckling samt principer för enskilda företags ansvarstagande. Grundläggande begrepp inom området hållbar utveckling.

Företagsekonomi nivå 2:

- Företagens roll och villkor i samhället i fråga om samhällsnytta och samhällsansvar i nutiden samt ur ett historiskt perspektiv. Betydelsen av hållbart företagande för miljö, samhälle och företag.

Företagsekonomi nivå 3:

- Företagens roll och villkor i samhället i fråga om samhällsnytta och samhällsansvar med fokus på betydelsen av hållbart företagande för miljö- och klimatpåverkan, människors levnadsvillkor och mänskliga rättigheter samt för företagens utveckling och lönsamhet.

Entreprenörskap nivå 1:

- Hur projekt kan genomföras och hur företag kan drivas, med hänsyn till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Att starta, driva och avsluta ett projekt eller fiktivt företag. Betydelsen av etiskt ansvarstagande och empati för andra människor och omvärlden inom entreprenörskap.

Entreprenörskap och företagande nivå 1:

- Företagens roll och ansvar i arbetet för ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet samt betydelsen av hållbarhetsarbete för ett företags varumärke, lönsamhet och varaktighet. Betydelsen av etiskt ansvarstagande och empati för andra människor och omvärlden inom entreprenörskap och företagande.

Samhällskunskap nivå 1a1:

- Resursanvändning, tillväxt, konjunkturer och ekonomisk politik, till exempel frågor om välfärd, grundläggande prisbildning, företagande, arbetsliv, hållbarhet, jämlikhet och jämställdhet.

Samhällskunskap nivå 1b:

- Samhällsekonomiska strukturer och flöden. Resursanvändning, tillväxt, konjunkturer och ekonomisk politik, till exempel frågor om välfärd, grundläggande prisbildning, försörjning, företagande, arbetsliv, hållbarhet, jämlikhet och jämställdhet.

4. Hur går lektionen till?

Beräknad tidsåtgång: 60 – 85 minuter

Lektionen genomförs med hjälp av en lektionssida som visas på storbildsskärm för hela klassen. På lektionssidan finns både filmer, diskussionsfrågor och dilemmafrågor till värderingsövningen. Du kan även välja att visa filmerna utan att visa lektionssidan. Länk till lektionssidan:

<https://ekonomiskamuseet.se/lektion-mer-an-en-ide/>

Innan lektionen börjar

- Börja med att läsa igenom lärarhandledningen och titta på lektionssidan.
- Eleverna bör ha en grundläggande förståelse för vad det samhällsekonomiska kretsloppet är innan ni genomför lektionen.
- Dela in klassen i smågrupper. Lämpligt antal är 2–5 elever i varje grupp. Placera eleverna i sina respektive grupper redan från lektionsstart.
- Förbered för att kunna visa de tre intervjufilmerna på storbildsskärm i helklass.
- I slutet av lärarhandledningen finns en ordlista ni kan använda som stöd under lektionens gång – både när ni tittar på intervjufilmerna och under diskussionen. Ordlistan finns även på lektionssidan.

Del ett – Introduktion

Beräknad tidsåtgång: 5 – 10 minuter

Placera eleverna i sina respektive grupper.

Inledningsvis håller du som lärare en introduktion till lektionen. Förklara att lektionen kommer att handla om företagets samhällsnytta och samhällsansvar och att ni ska titta på tre intervjufilmer och sedan ha en diskussion. Gå även igenom företagets roll i det samhällsekonomiska kretsloppet. Du kan ta del av information om det samhällsekonomiska kretsloppet på Ekonomiska museets hemsida eller genom att titta på Ekonomifaktas plansch.

Läs om det samhällsekonomiska kretsloppet på Ekonomiska museets hemsida: <https://ekonomiskamuseet.se/det-samhallsekonomiska-kretsloppet/>

Ekonomifaktas plansch om det samhällsekonomiska kretsloppet:
https://ekonomiskamuseet.se/wp-content/uploads/2026/02/Affisch_SN.pdf

Del två – Se på film och diskutera i grupp

Beräknad tidsåtgång 30 – 45 minuter

Nu ska ni gemensamt titta på tre filmer med tre olika entreprenörer. Entreprenörerna pratar om sina företag och reflekterar kring frågor om vilken nytta de tycker att företag kan göra och om vilket ansvar man har som företagare.

Titta gemensamt på en film åt gången. Efter varje film finns tre frågor som eleverna skall svara på i smågrupper. Gå gärna igenom frågorna innan varje film. Frågorna finns på lektionssidan samt här nedanför. Varje film är cirka 5 minuter lång.

Film 1: Pelle Holst

- Vad gör Pelles företag?
- Vad var det som gjorde att Pelle ville starta sitt företag?
- Varför tycker Pelle att entreprenörer behöver ta ansvar i hållbarhetsfrågor?
- Varför är det viktigt för Pelle att hans företag går med vinst?

Film 2: Deqa Abukar

- Vad gör Deqas företag?
- Vad var det som gjorde att Deqa ville starta sitt företag?
- Vad säger Deqa om investerares ansvar?
- Vad är viktigt för Deqa när hon investerar i företag?

Film 3: Oliver Lundberg

- Vad gör Olivers företag?
- Vad var det som gjorde att Oliver ville starta sitt företag?
- Hur ser Oliver på företagens ansvar för lokalsamhället?

Del tre – Avslutande diskussion

När ni har diskuterat frågorna som hör till filmerna skall ni ha en avslutande diskussion där eleverna själva får reflektera kring vad de tycker att entreprenörer kan bidra med för samhällsnytta och vilka drivkrafter en entreprenör kan ha.

Diskussionsfrågor:

1. Vad kan en entreprenör tillföra samhället? Utgå från vad Pelle, Deqa och Oliver sa om sitt entreprenörskap. Kommer du på andra exempel på hur entreprenörskap kan bidra till samhällsnytta?

I filmerna nämns flera exempel på hur företag kan bidra till samhället genom att skapa jobb, minska utsläpp och öka inkluderingen. Pelle Holst pratar om hur hans företag Återbygget minskar koldioxidutsläppen när kunderna väljer en begagnad produkt i stället för att köpa nytt. Dessutom är Återbygget ett socialt företag som anställer människor som står långt från arbetsmarknaden. Deqa Abukar pratar om sitt arbete med att ge alla möjlighet att starta företag och att få finansiering för sina idéer, oavsett om man har ett kontaktnät eller inte. Oliver Lundberg lyfter bland annat hur han genom Gotlandschips skapar arbetstillfällen på den gotländska landsbygden. Dessutom arbetar han med att bidra till lokalsamhället genom att endast köpa gotländsk potatis och svensk rapsolja och genom att värma upp fritöserna med gotländsk biogas.

Låt även eleverna diskutera hur företagen bidrar till ekonomin genom sin roll i det samhällsekonomiska kretsloppet, till exempel när de betalar skatt till staten eller lön till de anställda.

2. Vilka drivkrafter tror du att entreprenörer kan ha när de väljer att starta företag? Vilka drivkrafter hade du haft om du valde att starta företag?

Uppmuntra eleverna att reflektera över vilka drivkrafter en entreprenör kan ha. I filmerna nämns bland annat följande drivkrafter:

- Att få jobba med det man vill
- Att skapa nya jobb för andra i sitt lokalområde
- Att göra en insats för miljön eller klimatet
- Att se till att alla i samhället får samma möjligheter

Uppmuntra eleverna att se om de kan komma på fler drivkrafter man kan ha som entreprenör. Diskutera också vad eleverna själva hade haft för drivkrafter om de hade startat företag.

Avslutning – Exit ticket

Beräknad tidsåtgång: 10 minuter

Avslutningsvis ska eleverna svara på två frågor skriftligt på en så kallad ”exit ticket”. Genom elevernas skriftliga svar kan du som lärare försäkra dig om att de förstått innehållet i lektionen. När de lämnat in sina svar får eleverna lämna klassrummet. Om du vill kan du använda svaren som betygsunderlag för att visa att eleverna klarat momentet.

En mall för lektionens exit ticket finns på nästa sida. Ni kan även ladda ner och skriva ut den på lektionssidan.

När ni har avslutat lektionen får ni gärna fylla i en utvärdering. Ni hittar en länk till utvärderingen i avsnitt sju.

Exit ticket – Företagens roll i samhället

Namn: _____

Datum: _____

Klass: _____

1. Beskriv kortfattat företagets roll i det samhällsekonomiska kretsloppet

2. Vad är det viktigaste företagen bidrar med till samhället enligt dig? Varför?

3. Tycker du att det är viktigt att man som företagare tar ansvar för hur man påverkar samhället? Om ja, på vilket sätt? Ge minst två exempel.

5. Fördjupning för lärare

I de filmer som ingår i lektionsmaterialet intervjuas tre entreprenörer. Nedan kan du läsa mer om entreprenörerna.

Per (Pelle) Holst, Återbygget

År 2020 grundade Per Holst och Johan Hamrin Återbygget ekonomisk förening i Västerås. De arbetade som snickare och blev förvånade över mängden fullt fungerande byggmaterial som slängdes både vid renoveringar och rivningar. Det var där idén till Återbygget föddes.

De började i liten skala, med ett kallager där de sålde återbrukat material från en gammal tvättstuga. Idag har företaget vuxit och har butik och lager, där man säljer allt från byggmaterial till vitvaror – både till privatpersoner och företag.

Återbygget är ett socialt arbetsintegrerande företag, där en av fem anställda har någon form av lönesubvention från Arbetsförmedlingen. Företaget är organiserat som en ekonomisk förening som är vinstdrivande, men inte vinstutdelande. All vinst återinvesteras i verksamheten. I stadgarna står att Återbygget ska arbeta för att nå målen i Agenda 2030, FN:s globala mål för hållbar utveckling.

Per beskriver byggbranschen som en sektor som ”tappade bort sig” – där gamla, hållbara arbetssätt från 50- och 60-talen glömdes bort. Genom Återbygget vill han återinföra dessa principer och skapa en cirkulär affärsmodell där inget går till spillo. Företaget genomför inventeringar, demonterar material på plats och säljer det vidare. Under 2024 uppskattar de att deras arbete har sparat motsvarande 500 000–600 000 kilo koldioxidekvivalenter. Per är tydlig med att lösningen inte ligger i att ”slänga mer pengar på problemet”, utan i att bygga relationer och utbilda byggbranschen i hur hållbarhet kan vara både lönsamt och praktiskt.

Deqa Abukar, BLING

När Deqa Abukar var sju år gammal kom hon som flykting från Somalia till

Sverige. Hennes mamma startade ett företag redan under det första året i det nya landet, och Deqa växte upp med entreprenörskapet som en självklar del av livet.

År 2014 grundade Deqa tillsammans med Adnan Yousuf organisationen Bling Startup, med målet att motverka entreprenöriell segregation. Idén föddes ur insikten att människor med olika bakgrunder ofta saknar tillgång till nätverk, kapital och stöd för att kunna starta företag. Bling erbjuder utbildning, rådgivning och investeringsmöjligheter – och har hittills varit med och skapat över 300 bolag.

Men Bling är även en plattform för samhällsförändring, där entreprenörskap används som verktyg för att bryta utanförskap. Deqa har själv upplevt fördomar och diskriminering, och vet hur svårt det kan vara att ta sig in i affärsvärlden om man inte tillhör normen. Hon har därför gjort det till sin mission att öppna dörrar för andra – särskilt kvinnor och personer med minoritetsbakgrund.

Deqa är också grundare till Womenisa, ett nätverk för kvinnliga entreprenörer, och har startat Bling Capital, en fond som investerar i företag med underrepresenterade grundare. År 2024 tilldelades hon Raul Wallenbergpriset. Deqa menar att representation inte bara är rätt – det är också lönsamt. Företag med mångfald skapar bättre idéer, mer innovation och starkare produkter. Hon vill att bolag ska spegla det samhälle vi faktiskt lever i.

Oliver Lundberg, Gotlandschips

När Oliver Lundberg var 21 år gammal startade han företaget Gotlandschips tillsammans med sin syster Emelie. Uppväxten på en gård nära Stånga på Gotland väckte idén om att förädla lokal potatis till chips. Oliver och Emelie fick tag på begagnade fritöser och började producera chips i ett gammalt mejeri i Stånga. All potatis odlas lokalt på Gotland och fritöserna värms av gotländsk biogas. Resterna av potatis och olja från tillverkningen går sedan tillbaka till Gotlands biogas.

Oliver har fått flera utmärkelser, bland annat Young Founder of the Year 2024 och Anders Walls landsbygdsstipendium. Hans resa visar att man kan bygga något stort även på en liten plats, bara man kombinerar idéer med handlingskraft och en stark känsla för både människor och miljö.

6. Ordlista

Aktiebolag

En företagsform där ägarna (aktieägarna) inte själva är personligt ansvariga för företagets skulder. Man kan säga att ägarna bara riskerar de pengar de satsat i bolaget.

Biogas

En gas som bildas när organiskt material (till exempel växter, gödsel eller hushållsskompost) bryts ner. Gasen kan till exempel användas som bränsle för uppvärmning eller som drivmedel för bilar.

Cirkulär ekonomi

Ett ekonomiskt system som försöker använda resurser på ett hållbart sätt. I stället för att slänga saker när de är ”färdiga” återanvänds, återvinns eller repareras de, så att material och produkter kan cirkulera längre i samhället.

Ekonomisk förening

En företagsform där medlemmar går ihop för att driva något tillsammans, ofta för att alla ska få nytta av verksamheten. Vinsten delas inte ut till enskilda personer utan används för att gynna medlemmarna eller utveckla föreningen.

Exit

Ett ord som ofta används i företagsvärlden när en investerare ”kliver av” ett företag, till exempel genom att sälja sina aktier. En exit kan ge investeraren vinst om företaget har gått bra.

Investering

När man satsar pengar, tid eller resurser på något som man hoppas ska ge nytta eller avkastning i framtiden. Exempel: att köpa aktier, bygga en ny fabrik eller utbilda sig.

Koldioxidekvivalenter

Ett mått som används för att jämföra olika växthusgasers påverkan på klimatet. Alla gaser räknas om till hur mycket koldioxid (CO₂) de motsvarar i effekt. På så sätt kan man räkna ut den totala klimatpåverkan.

Linjär ekonomi

Ett ekonomiskt system där man tillverkar – använder – slänger. Resurser används en gång och blir sedan avfall. Detta sätt är vanligt idag, men skapar problem för miljön till ett större företag eller en organisation.

Lönsamhet

Lönsamheten visar om ett företag eller en satsning går med vinst. Om företaget tjänar mer pengar än det kostar att driva det, är det lönsamt.

Riskkapital

Pengar som investeras i företag som ofta är unga eller växande, men som också innebär en hög risk. Om företaget lyckas kan vinsten bli stor, men om det går dåligt kan investeringen förloras.

Riskkapitalbolag

Ett företag som specialiserar sig på att investera riskkapital i andra företag. De letar ofta efter företag som kan växa snabbt och bli värdefulla.

Samhällsansvar

När företag eller organisationer tar hänsyn till mer än bara vinsten – till exempel miljön, de anställda och samhället runt omkring. Ibland kallas det CSR (Corporate Social Responsibility).

Samhällsnytta

Den positiva effekt något har för hela samhället. Exempel kan vara bättre miljö, fler arbetstillfällen eller bättre folkhälsa.

Socialt företagande

Ett socialt företag drivs affärsmässigt precis som andra företag men med ett tydligt samhällsnyttigt syfte. Huvudsyftet är inte ekonomisk vinning utan att lösa samhällsutmaningar som miljöproblem, integration eller psykisk ohälsa.

Har du frågor kring lärarhandledningen eller lektionsmaterialet kontakta bokning@ekonomiskamuseet.se